

Kommunalekonomisk forskning

Med jämna mellanrum utpekas olika områden som speciellt betydelsefulla för ekonomisk forskning och som underförsörjda med forskare och resurser. Ett aktuellt område är kommunalekonomisk forskning. Det är allmänt bekant att den snabba expansionen av de offentliga utgifterna främst ägt rum inom den kommunala verksamheten. Sjukvård, skolväsen, barnomsorg, äldreomsorg, kultur och kommunikationer är viktiga och starkt expansiva områden som helt eller delvis ligger inom den kommunala sektorn. Det har också framförts att de nödvändiga nedskärningarna av de offentliga utgifterna i främsta rummet måste gå ut över den kommunala sektorn. Statsförvaltningen har haft en väsentligt långsammare expansion och flera områden, t ex försvaret, har redan varit utsatta för en intensiv kostnadsjakt.

Det kan med visst fog hävdas att ekonomernas intresse för den kommunala sektorn har varit skäligen blygsamt. Inom nationalekonomin finns dock en internationell tradition vad gäller kommunalekonomisk forskning. Vi kan peka på "urban economics" som främst behandlar bebyggelsens ekonomi och den fysiska strukturen. Ett annat intressant område är den kommunala verksamhetens finansiering och de finansiella relationerna mellan stat och kommun. Det finns även en forskning kring prissättnings- och investeringskriterier i kommunal verksamhet som kompletterar den allmänna teorin om odelbarheter och stordriftsfördelar. Vi kan även peka på intressanta kopplingar mellan

nationalekonomi och statskunskap, t ex teorier rörande möjligheterna att "rösta med fötterna". Även inom speciella delar av den kommunala verksamheten, t ex kultursektorn, finns det en spirande men intressant teoriutveckling om nationalekonomi och kultur som endast i begränsad omfattning fått fäste i Sverige.

Det är naturligtvis svårt att belägga att den kommunala sektorn är försummad när det gäller ekonomisk forskning. Det finns dock indicier på att så skulle vara fallet. Forskningspolitiken är traditionellt en statlig angelägenhet. Det är naturligt att staten främst prioriterat satsningar som gäller utvecklingen inom den statliga verksamheten. Kommunernas påtryckningar att staten skulle satsa mera på forskning om den kommunala verksamheten har ofta klingat ohörda. Det är också tveksamt om kommunerna tidigare varit särskilt intresserade av att studeras från ekonomisk-teoretisk utgångspunkt. De ekonomer som under den stora expansionsperioden i början av 70-talet intresserade sig för kommunalekonomiska frågor inom områden som barnomsorg, skola och bebyggelseplanering mottogs inte direkt med öppna armar. I stället finns det inom den kommunala sektorn en tendens att vilja bedriva en egen "halvforskning" inom olika utredningsorgan.

En kvalificerad ekonomisk forskning som kan bidra till en effektivare kommunal verksamhet verkar således vara både efterfrågad och behövlig. Samtidigt råder idag brist på forskare med denna inriktning. Att bygga upp

en sådan forskning kräver därför både tid, resurser och en lämplig organisation. Utan att göra anspråk på att utforma ett helt forskningsprogram bör följande principer styra en utbyggnad. De resurser som skall satsas skall gå direkt till forskning. Vi är inte betjänta av ytterligare ett sektorsforskningsorgan. Forskningen bör få en stark universitetsförankring. Det är därför bäst att inledningsvis satsa på forskartjänster som knyts till existerande institutioner. Eftersom de centrala forskningsfrågorna rör kommunernas samhällsekonomiska roll är det naturligt att i första hand knyta utvecklingen av en kommunalekonomisk forskning till nationalekonomiska institutioner med inriktning mot offentlig ekonomi.

Det är knappast möjligt att idag, med den låga tillväxt som kännetecknar universitetsväsendet, rymma en väsentlig expansion av den kommunalekonomiska forskningen inom tillgängliga budgetmedel. Därför måste kommunerna själva markera betydelsen av en satsning på kommunaleko-

nomisk forskning genom att ställa de nödvändiga resurserna till förfogande, t ex via något etablerat forskningsråd. Det må vara en riktig princip att staten skall svara för forskningsresurserna men liksom näringslivet utifrån sina intressen starkt engagerat sig i universitetsforskningen under senare år bör kommunerna om man ser det som sitt intresse kunna göra en motsvarande satsning.

En satsning på kommunalekonomisk forskning är också av stor vikt för utbildningen av ekonomer för tjänst i den offentliga sektorn, särskilt kommunerna. Utan en bas i kvalificerad forskning kommer aldrig den offentliga sektorn att kunna konkurrera med den privata om de kvalificerade ekonomerna. Det finns förvisso både intressanta och viktiga ekonomiska problem att studera inom den kommunala sektorn men möjligheter till en forskarkarriär måste skapas för att stimulera begåvade ekonomer att välja denna inriktning.

Bengt Jönsson